

At-risk screened children with celiac disease are comparable in disease severity and dietary adherence to those found because of clinical suspicion: a large cohort study

Laura Kivelä¹, Katri Kaukinen², Heini Huhtala³, Marja-Leena Lähdeaho¹, Markku Mäki¹, Kalle Kurppa¹

J Pediatr, julkaistu verkossa 30.1.2017.

Keliakiaa kannattaa seuloa riskiryhmiin kuuluvilta lapsilta

Suurentuneen sairastumisriskin vuoksi seulottujen lapsien keliakian vakavuus oli suunnilleen sama kuin oireiden vuoksi tutkimuksiin hakeutuneiden. Lisäksi seulonnoissa löytyneet potilaat sitoutuivat erinomaisesti gluteenittomaan ruokavaliohoitoon ja hyötyivät siitä vuoden seurannassa. Tulokset kannustavat seulomaan keliakian riskiryhmiin kuuluvia lapsia aiempaa aktiivisemmin.

Suomalaisista lapsista noin 1 % sairastaa keliakiaa, mutta suurin osa heistä on yhä tunnistamatta eli ilman diagnoosia ja hoitoa. Useimmissa muissa maissa tilanne on vielä merkittävästi huonompi. Keliakian riski on suurentunut esimerkiksi tyypin 1 diabetesta ja muita autoimmuunitauteja sairastavilla sekä keliakiapotilaiden lähisukulaisilla. Keliakiaa suositellaan seulottavaksi verinäytteestä määritettävien vasta-aineiden avulla riskiryhmiin kuuluvilta. Ohjeistukset ja seulonnan käytännön toteuttaminen vaihtelevat kuitenkin runsaasti, ja tutkimustieto seulonnan hyödyistä on yhä varsin vähäistä.

Tutkimusaineisto koostui 504 lapsesta, joille oli tehty keliakiadiagnoosi 2000-luvulla. Tietoa ja kerättiin sairauskertomuksista ja täydennettiin haastatteluin. Yhteensä 145 potilasta diagnosoitiin riskiryhmäseulontojen avulla ja 359 kliinisen epäilyn vuoksi, mutta yli puolella seulonnan avulla löydettyistä potilaistakin oli ollut

aiemmin tunnistamattomia oireita ennen keliakiadiagnoosia. Taudin vakavuus vasta-ainepitoisuuksien ja suolistovaurion vakavuuden perusteella mitattuna oli samanlainen molemmissa ryhmissä, vaikkakin kliinisen epäilyn vuoksi diagnosoiduilla lapsilla oli enemmän anemiaa ja kasvuongelmia. Seulomalla löytyneet potilaat noudattivat gluteenitonta ruokavaliota jopa hiukan paremmin kuin kliinisen epäilyn vuoksi tutkimuksiin hakeutuneet, ja vaste ruokavalihoitoon oli yhtä hyvä molemmissa ryhmissä.

Tutkimuksen antaman tiedon valossa keliakian serologinen seulominen riskiryhmiin kuuluvilta lapsilta on perusteltua. ■

¹Lasten terveyden tutkimuskeskus, Tampereen yliopisto ja Tays, ²Lääketieteen ja biotieteiden yksikkö, Tampereen yliopisto ja sisätautiklinikka, Tays, ³Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta, Tampereen yliopisto